

Llàtzer
Moix

L'idioma de Rothko

Mark Rothko va ingerir una sobredosi de barbitúrics i després es va tallar les venes. Va ser el 25 de febrer del 1970, al seu estudi de Nova York. Així doncs, dimarts farà mig segle del seu suïcidi. El cos exsangüe del pintor va ser trobat sobre un bassal de sang de gran format, de gairebé dos metres per tres. Tenia 66 anys, havia patit problemes d'alcoholisme, un infart i un procés depressiu que n'havia minvat la productivitat.

Els grans pintors de l'expressionisme abstracte van coincidir inicialment, a mitjans del segle XX, en el seu desig de deixar enrere la figuració. Però cada un va evolucionar fins a definir la seva veu pròpia. La de Rothko es va materialitzar en els anomenats camps de color: sovint un requadre de límits irregulars sobre fons de diferent color. Als cinquanta i als seixanta la vivor dels seus tons càlids, fins i tot calents –vermells, grocs, taronges...–, gairebé una avançada cromàtica del pop, va generar teles de gran vibració i magnetisme, en què el color s'imposava a la forma.

Aquesta plasticitat tan suggeridora va enlluernar els amants de l'abstracció decorativa, que es quedaven a la superfície de les teles sense albirar-ne les profunditats. Res no podia decebre més aquest creador nascut el 1903 a Daugavpils –llavors Rússia, ara territori letó–, que no te-

Els vibrants camps de color del pintor mort ara fa mig segle amaguen profunditats emocionals

nia cap intenció d'assossegat els que el seguien. “No m'interessen les relacions cromàtiques; m'interessa expressar les emocions humanes bàsiques, la tragèdia, l'èxtasi, la fatalitat”, deia.

Òbviament, no tothom està capacitada per assaborir tals expressions. A alguns tot el que no sigui figuració els sembla capritxós i intel·ligible. D'altres, que miren per sobre de l'espatlla els gustos tradicionals, aprecien molt i molt la varietat de l'art conceptual que es resumeix en una frase amb missatge. És a dir, una mena de tornada a l'època dels refranys, que no exigeix sensibilitats gaire desenvolupades. N'hi ha prou d'estar alfabetitzat, comprendre l'oració de torn i empassar-se-la com si fos un concentrat de saviesa. O no. I ja està.

Rothko no s'hauria fet artista per tan poca recompensa. Creia que l'art atresorava un potencial superior, que només es veia satisfet quan aconseguia que l'espectador s'assegués davant d'una de les seves teles, desplegués les antenes, hi connectés i estigués en condicions per compartir el seu disc dur emocional.

Tenint en compte com va morir, aquesta connexió comportava riscos. També és obvi, però, que Rothko entenia l'art com un desafiament compartit. Per ell mancava de sentit qualsevol quadre que no articulés un nou mecanisme de comunicació. És a dir, una nova expressió vehiculada en un idioma plàstic únic, que només ell parlava però que, atesa la seva força misteriosa i poderosa, d'altres podien entendre. No deu ser aquesta la prova faent, i la més enriquidora, que una tela abstracta pot ser una gran obra d'art?